

SŁOWO WILEŃSKIE

Wychodzi codziennie, z wyjątkiem niedziel i dni świątecznych, o g. 4-ej pop.

Adres Redakcji: Wilno, Mickiewicza 4. Telef. № 228.

Redakcja otwarta od 9-ej rano do 2-giej po południu. Administracja: od 10-ej rano do 4-ej wieczorem.

Prenumerata miesięcznie a odbiorcom w Administracji mk. 100. Z dostarczeniem do domu lub przesyłką pocztą mk. 120.

Cena ogłoszeń Za wiersz polowy jednosłowny: przedruktem 50 mk. polski: z tekstem 15 mk.; w tekście 60 mk. Reklamy za wiersz 30 mk.

LIPIEC

21
Czwartek.

Dziś — Praksedy P. M.

Jutro — Marij Magdaleny.

Wschód słońca — 3.52
Zachód słońca — 8.20

TEATRY I WIDOWISKA.

„Polski” — „Beben”.
„Szkie Artystyczne” — 4-ty cykl.

KINA:

„Jutrzenka” — „Dla ciebie Polsko”.

BIBLIOTEKI I CZYTELNI.

„Uniwersytecki biblioteczny” otwarty codziennie prócz niedziel i świąt od g. 9-1 i od 4-6.

„Uniwersytecki czytelnia” otwarta codziennie prócz niedziel i świąt od g. 10-12.

Czytelnia pism i wypożyczalnie książek w Domu Ludowym Zarządcy 5. otwarte codziennie od godz. 5-tej do godz. 8-ej wiecz.

TEATR POLSKI. Sala „Lutnia”.

Występ Edmunda Gasińskiego.

Dziś, pora 3-ci

komedia w 4 akt.

Wesele i Gorsety.

Początek o godz. 8 w.

Teatr „SZKICE ARTYSTYCZNE”

gmach „Helios”, Wileńska 38.

Dziś, 4 ty cykli sztuk. Program:

1) Wiersze, 2) Wiersze, 3) Wiersze,

4) Pod dzwonek lampy, 5) Opowiadanie

Bigara, 6) Za miłych kobiet,

7) Lanrenki, 8) Faust, 9) Przegląd obo-

wojnych zwycięstw, Anona. W piątek

premiera. Początek o g. 8 w.

Co dzień niesie?

ZE ŚWIATA.

Briand do Pragi.

PARYŻ. (EE). Donoszą z Paryża, że Briand przygotowywał się do podróży do Pragi czeskiej. Przypuszczają, że Francji chodzi o zawarcie z Czechami nie tylko układu gospodarczego, lecz i politycznego na tych samych podstawach, co i traktat polsko francuski.

Owacje na cześć Francji.

LONDYN. (EE). Dnia 14 b. m. przedstawił Francji w Londynie przedmiotem głównych owacji ludności angielskiej z powodu święta francuskiego. Uroczystość odbyła się w Garden Harty w obecności przedstawicieli rządu angielskiego, lorda mera, senatu uniwersyteckiego i wybitnych przedstawicieli miasta.

Międzynarodowe biuro hygieniczne.

PARYŻ 19. (7. EE) Liga Narodów tworzy międzynarodowe biuro higieniczne. Powołano w tym celu specjalny komitet międzynarodowy. Do komitetu tego na wniosek delegata francuskiego Hannotau uchwalono m. i. powołać na kierownika ministerium zdrowia w Polsce d-ra Chodźkę.

Komunikacja napowietrzna między Sztokholmem a Remiem.

SZTOKHOLM 19. VII. (Orient). Rozpoczęła się komunikacja napowietrzna między Sztokholmem a Remiem, zorganizowana przez szwedzkie towarzystwo. Czas podróży wynosi trzy godziny.

Wileński Bank Rolniczo-Przemysłowy

Wilno, Wielka 66, Oddział, Mickiewicza 7

otworzył 3-1

dział opieki nad kapitałami klientów

lokując je w przedsiębiorstwa Przemysłowo Handlowe z przyjęciem gwarancji Banku za całość kapitału. Szczegółowe informacje udziela od g. 11 do 1-ej dyrektor A. Jankowski.

Polska wobec Wilna.

Ogłoszone przez nas noty ministra Skirmunta do Rady Ligi Narodów i oświadczenia profesora Askenazego w Warszawie — świadczą dobitnie o niezłomnym stanowisku rządu polskiego: 1) ujawnienie woli ludności Wileńskiej i decydowania o kraju przez samą ludność i 2) utrzymanie Wileńszczyzny, jako kraju polskiego w tym lub innym związku z Polską. Ostatnimi czasami prasa niechętna prof. Askenazemu i kierownikowi, reprezentowanemu przez federalistów i unijonistów, korzystając z braku dokładnych wiadomości, starała się przedstawić sprawę Wilna, jakby pogrzebaną już dla Polski.

Był to zwykły figiel partyjny, jeżeli nie osobiste i pokątne ambicje, jak u prof. Srońskiego w stosunku do prof. Askenazego. Jak nota ministra Skirmunta, tak i oświadczenia ministra Askenazego, wskazują, że sprawa Wilna właściwie nie zeszła z dawnego okresu rozwoju, raczej o tyle się posunęła naprzód, że to, co napisał p. Federwicz i napisał niesprzyjające Polsce okoliczności, zostało w znacznej mierze naprawione przez ministra Askenazego.

Z niezwykłym wprost zabieganiem sprawy wileńskiej mogły wyniknąć smutne konsekwencje. Różni zgodne ze sprawiedliwością i godne stanowisko Polski w Brukseli i Genewie, nadzwyczajny takt i umiarkowanie prof. Askenazego — zdołały wyjaśnić sytuację, która działałaby się do tego, że Polska, podtrzymując swe prawa do Wilna, gotowa wejść w rokowanie z Litwinami na podstawie projektu p. Hymansa, co nie jest równoznaczne z przyjęciem go w całość lub w poszczególnych punktach. Kwestia o tyle się gmatwa, że rząd litewski, powodowany zwykłym sobie szowinizmem i zaborczością, odrzucał uchwały Rady Ligi Narodów i stworzył nowy stan rzeczy.

Jaki? Dzisiaj trudno orzec. Sprawa Wilna, właściwie jest chwilowo, do wyjaśnienia sytuacji, zawieszona.

Niewątpliwie z wielką ulgą odczyta każdy Wileńczyk notę ministra Skirmunta i oświadczenia profesora Askenazego. Z niezwykłą jasnością i precyznością powiedziano tam, że tylko wola ludności może zdecydować o losach kraju. Polska zachowuje swe prawo do Wilna, prawa, wywołane krwią i stworzone wolą całej ludności Wileńszczyzny, że tylko wówczas będzie mowa o jakiegokolwiek zgodzie Polaków na projekt p. Hymansa, gdy taka zgoda będzie ujęta i ze strony rządu kowieńskiego. Stanowisko jasne i wyraźne. Nie ulega wątpliwości, że każdy Wileńczyk niezaprzeczalnie to stanowisko.

Dodać do tego jedynie należy, już że stanowiska nie tylko rządu polskiego, ale i generała Żeligowskiego i całej ludności Wileńszczyzny, że nie zgadzamy się na żadne wycofywanie Dywizji litewsko-białoruskiej z Litwy Środkowej i nie dopuszczamy do ingerencji rządu kowieńskiego w jakiegokolwiek formie w nasze i tylko nasze sprawy.

Jak widzimy więc z całokształtu sprawy, armii prawicowej prasy i ambitych chorobliwych „publicystów”, załatwiających na sprawach narodowych swe osobiste porachunki — wprowadzali jedynie w błąd ogół czytelników i szersze masy ludności. Zdenerwowanie, jakie towarzyszyło temu, powinno dzisiaj wobec faktycznej ustatkowanej sytuacji, która nie jest tak dobra, by aż ufać tylko kolejom losu, ale nie jest i tak złą, by wolać na alarm i opuszczać ręce.

Sprawa Wileńszczyzny zawisła od nas tylko i my będziemy zdecydować o sobie. To należy sobie uprzytomnić i do tego odpowiednio się przygotować. wp.

Z POLSKI.

Uroczystości w Toruniu.

TORUŃ. (PAT.) W dniu dzisiejszym biskup polowy wojsk polskich, ks. Gall, dokonał konsekracji kościoła garnizonowego. Ks. biskup dokonał następnie poświęcenia sztandaru 63-go toruńskiego pułku piechoty. Po skończonej uroczystości odbyła się defilada.

Akcja pomocy dla Polski.

W tych dniach przybył do Warszawy nowy set amerykańskiej misji ratunkowej w Polsce, p. Quinn, który dotychczas był pomocnikiem dyrektora biura londyńskiego tej organizacji za całą Europę.

P. Miller, który pełnił dotychczas obowiązki szefa misji, powraca na swe dawne stanowisko szefa misji ratunkowej dla krajów nadbałtyckich do Rygi.

W tygodniu bieżącym przybył również do Warszawy set amerykańskiego wydziału ratunkowego na całą Europę, p. Brown, który zwiędził instytucję p. R. K. P. D. w Warszawie, oraz we wschodniej i zachodniej Małopolsce. Podczas swej podróży p. Brown stwierdził najzupełniej normalny rozwój akcji ratunkowej zarówno w małych miejscowościach, jak w dużych ośrodkach. Po dokonaniu wizytacji p. Brown powraca do Londynu.

Dymisja.

POZNAŃ. 19. VII. (EE). Wice-minister Leon Pelczyński podał się do dymisji. Dymisja została przyjęta.

Zjazd w Poznaniu.

POZNAŃ. 19. VII. (EE). Dnia 18 b. m. odbył się w Poznaniu zjazd delegatów Zjednoczenia Mieszczańskiego pod przewodnictwem Barszczyńskiego, delegata z Warszawy.

Ważna ustawa.

Ukazał się numer 82 Dziennika Ustaw, zawierający m. i. ustawę z dnia 8 lipca r. b. w przedmiocie udzielenia rządowi pełnomocnictw do wydawania rozporządzeń w sprawie regulowania obrotów pieniężnych z krajami zagranicznymi oraz obrotu walutami obcimi.

Starek szkolny „Lwów”.

Pierwszy starek szkolny „Lwów”, wykonany dla Polski w tutejszych warsztatach, wyjechał pod komendą kapitana Ziolkowskiego.

Falszawy banknoty polskie.

16 b. m. państw. kasa we Lwowie skonfiskowała u niejakiego Peltza workę z kilkunastu milionami fałszywych banknotów polskich.

Konferencja Szaroty ze Skirmuntem.

Przybył do Warszawy poseł polski w Wiedniu Szarota i odbył konferencję z ministrem Skirmuntem w związku z uczynioną p. Szarotą propozycją objęcia kierownictwa propagandy prasy pryncypalnie spraw zagranicznych.

Min. Raczkiewicz o sytuacji.

Przedstawiciel Rencji Telegraficznej i Prasowej, „Russpress” miał możność rozmawiania z nowym ministrem spraw wewnętrznych panem Raczkiewiczem o jego przyszłej działalności oraz sytuacji w Polsce.

Pan Raczkiewicz oświadczył, co następuje:

— Pełnią poprzednie obowiązki, uważam się za fachowca i nie należałem do żadnego stronnictwa. Obecnie na zaszczepie dla mnie stanowisko, które objąłem, wysunę mnie — jak zapewne wiadomo — stronnictwo sejmowe, posła Skulskiego, nie jestem więc ministrem — fachowcem, lecz ministrem politycznym. Przypuszczam, że wystąpię po raz pierwszy w Sejmie w sprawie budżetowej ministerstwa spraw wewnętrznych. Jak panu wiadomo, preczowalem dotąd prawie wyłącznie na kresach wschodnich i znam dokładnie stosunki tamtejsze. Obecnie teren działalności mojej rozszerzy się oczywiście. Staram się jaknajdokładniej poznać życie Melopolski i mam zamiar zwiedzić ją zaraz, korzystając z ferii sejmowych.

Żadnych zmian w personalii ministerstwa narazić nie przewiduję.

— Co Pan Minister może powiedzieć o naszej policji państwowej.

— Nie mogę twierdzić, że policja jest już całkowicie na wysokości zadania. Są jeszcze znaczne luki, brak rutyny i t. p., ale postępuje się za widoczną pracą poszczególnych jednostek, praca poszczególnych jednostek, praca poszczególnych jednostek, praca poszczególnych jednostek.

— Jak podług zdania P. Ministra uposażona jest policja?

— Niedostatecznie. Zresztą nie tylko policja, nie tylko ogarniętych kół. Połepnienie ich, bytu zależy od naszej ogólnej sytuacji finansowej. Narazie popierać będą ułlinie zrzeczenie kooperatywy urzędniczych.

— Chciałbym dowiedzieć się czegoś z życia kresów wschodnich. Czy daje się tam odczuwać agitacja bolszewicka?

— Agitacja, nie ma posłuchu, wśród szerszych mas nie istnieje absolutnie.

— Czy uzasadniony jest alarm w prasie z powodu defektów przy wprowadzaniu ustawy o osadnictwie włojskownem?

— Muszę zaznaczyć, że codziennie sprawa ta ulega poposażeniu; zdarzają się cporadwa wypadki sporażeczne, lecz czynnik rządowe dopomagają skutecznie. W tych dniach odbędzie konferencję z panem Ministrem Spraw Włojskowych dla dostatecznego usunięcia wszystkich istniejących dotąd braków, które powstały skutkiem pewnej chaotyiczności.

— Jak wygląda obecnie aparat administracyjny na kresach wschodnich? Czy są obsadzone wszystkie starostwa i województwa i czy urzędy nie przeszkadzają sobie wzajemnie w swej pracy?

— Pod tym względem należy skonstatować znaczny postęp. Za kres działalności jest zupełnie rozgranizowany. Nieobsadzonych starostw i województw niema zupełnie.

— Czy prawda jest, jak pisały niektóre prasą zagraniczną, że w Melopolsce były wypadki wystąpienia przeciw władzy polskiej?

— Nie, wystąpienia podobnych nie było, są jednak pewne wrzenia lokalne.

— Jakimi informacjami rozporządza P. Minister w sprawie strejku w Żyrardowie i Łodzi?

— Otrzymałem informacje co dwadzieścia godzin. Strajk ma to ekonomiczne i przebieg jego jest dość spokojny.

— Czy wiadomości, podawane przez prasą sionistyczną, o utworzeniu jakiegoś odrębnego departamentu spraw żydowskich, mają jakąś podstawę?

Chwilowo przerwałem konferencję z przedstawicielami Żydów zostając krótko zwolnionem; moim zamiarem, jakie są życzenia żydowskie. O utworzeniu odrębnego departamentu nie mi nie jest wiadomem, gdyż Żydzi polscy, jako obywatele państwa polskiego, mogą korzystać ze wszystkich urzędów i ministerstw w Polsce; wyjątków i ograniczeń dla żydowskiej narodowości niema. Z tego wnioskować można, że informacje, podane przez prasę sionistyczną, nie są ścisłe.

— Czy prawda jest, że w Warszawie mają być wysiedleni Rosjanie?

— O ile Rosjanie, lub inni cudzoziemcy, nie posiadają w Warszawie karty pobytu, nie są w Warszawie, podlega on wysiedleniu z powodu kryzysu mieszkaniowego. Oczywiście, że przy rozstrzygnięciu kwestji o prawie pobytu w przedmiotnej Warszawie pierwszeństwo mają Polacy.

gdzie djabł nawet dobranoć nie śniaby rozdział, jakiegoś, że zbliżania na odległość, głosu do towarzysza tak bardzo pozbawionego, rozwija się na przywidyliach i łachach dawnych starych ciekotek i jeszcze starszej panny, młody i piękny kwiatulec — Koletta. Dziwczyną ta już w piętnastym roku życia zdradza się skłonności, nie dlatego, że małemu, nagiętemu, (w wieku lat 6) ale dlatego, że małemu wogóle. Gdyby sympatyczna ta panienka posiadała więcej wiary w własny talent i zarozumiałe, byłaby uosobieniem dzisiejszych futurystek. Inne warunki po temu ma zapewne, gdyż to, co na jej obrazie jest, jest barwnym widokiem, leczącym na murawie, wedle autorki wyobraze parę celującą się na kanapie i t. d.

W domu wspomnianych ciekotek bawi, na wakacjach prawdopodobnie, podstarzały mistrz pendzla Maurycy Delanoy. Po jego wyjeździe rada families ciekotek przy udziale probozema, w swej trojce o przyszłość Koletty, chce ją przemocą wydać zażam, wobec czego Koletta ucieka i przybywa do Paryża, z koniecznością zwracając się do p. Delanoy, który chce nie chcąc musi przyjąć zbiega. Sprawa komplikuje się wskutek wzmieszania się nią pociu, w osobie przyjaciela malarza. Miłosna oferta p. Delanoy powoduje, że Koletta odkrywa w swem niewinnem serduszkum miłość do niego i na tem tle rozgrywa

Wiadomości z Kowna.

Niemieckie karabiny dla Litwinów.

KRÓLEWIEZ, (dasp. własna). Z Królewieca donoszą, iż w czerwcu t. zw. Leudesgruz Polizei sprzedała większą ilość karabinów piechoty Litwie Kowieńskiej. Transakcji tej dokonał znany w Królewiecu aferyściasta Reuk, były przewodniczący Rady Związkowej w Królewiecu, w porozumieniu z niejakim Lübringiem.

Nowe areszty w Kownie.

W Kownie odbywała się częste obławy i areszty; ruch uliczny dozwolony jest tylko do godz. 9 w., po tej zaś godzinie tylko z przepustkami nocnymi, uzyskanie których związane jest z wielkimi trudnościami. Największą ilość aresztów ma miejsce wśród warstw robotniczych, które podejrzewane są o komunizm. Areszty rozszerzają się i na prowincji, m. szczególne na Janów, Wilkomierz, Uclany i Poniewież. Areszty te, podobno, są w związku ze spodziewanymi rozrachmami komunistycznymi.

Za chęć należności do Polski.

W Wistynie aresztowano kilku obywateli w związku z wykry-

temi staraniami mieszkańców tamtejszych za przyłączenie Wistyny do przyległej gminy, leżącej na terytorjum polskiem. Na cel powyższy obywateli Wistyny z Ameryki przysłali gminie pieniądze.

Spadek waluty obywateli w Kowieńszczyźnie.

W ostatnich czasach daje się zauważyć obniżenie wartości pieniądza „litewskiego”, wobec czego ludność pasa neutralnego i nawet ograniczonego pasa litewskiego bardzo chętnie przysyła pieniądze polskie. Włotore litewskie dopatrują się w tem zakuliszowej roboty Polaków i w związku z tem przeprowadzono areszty w Merczu i Wiejskiej.

Nowe rekwiizycje.

Powiat Marjampolski otrzymał rozkaz o nowych rekwiizycjach z następującą normą: 16 f. słoniny od 30-ku morgów i 8 aj od jednej kury mieszczej. Za miesiąc lipiec powiat Marjampolski ma dostarczyć 500 pudów zboża. Proć tego zapowiedziana jest specjalna rekwiizycja po zbiorach. Zamiast zboża ma być oddane Niemcom za broń.

Kłajpeda nie chce należeć do Litwy.

KŁAJPEDA, (EE). Rada miejska uchwała na specjalnem posiedzeniu rezolucję, żądającą samodzielnosci obwodu Kłajpedzkiego, a protestującą przeciwko ewentualnemu wcieleniu do Litwy Kowieńskiej. Rezolucja domaga się prawa

przedstawienia sprawy przynależności obwodu Kłajpedzkiego do Rady Ambasadorów przez własnych delegatów. Rezolucję tę wcieliła specjalna delegacja rady miejskiej wysłannemu komisarzowi obwodu Kłajpedzkiego, Petinsse.

Zamordowanie Gen. Le Ronda?

WIEDEN. „Morgen” donosi z Berlina: Wedle nieprawdzonej pogłoski, przedstawiciel Francji w Komisji Międzysojusznicej gen. Le Rond został zamordowany.

Równocześnie „Morgen Ztg.” podaje, że niemieckie Ministerstwo Spraw Zagranicznych otrzymało prywatny telegram, pod datą 17 b. m. po południu, jakoby gen. Le Rond został zamordowany. Rząd Rzeszy zarządził kroki, celem zbadania tej wiadomości.

Pamiętajcie o G. Śląsku.

W dalszy bieg wypadków, który w rozdziale poprzednim malował z smutnego samopoznańia i głębokiej sentencji w rodzaju: „Jeżeli nie potrafię, to nie pchać się na afisz”, tylko wyrażone nie tak trywialnie, jak to gdzieś kiedys słyszałem, ale delikatnie, miękko, subtelnie, ze smutkiem i łezką w oku, kłopotliwą wychodzi za mąż, dając kandydata malarzkiego i przyjaciela dziełstwa, którego w międzyczasie zdolała pokochać.

W roli Maurycego Delanoy ujrzelismy poraz pierwszy warszawskiego gościa p. Gasiniego, który w tej sztuce zamponował nam przedwzrostkiem grą niezwykle spokojną, doskonałą prostą i pozbawioną wszelkich wykrąsław.

Stworzył nam typ owego malarza zupełnie wyraźny i mocny, celiwie młodego duchem młomą piętą lat i życiowego doświadczania, całą skalą dyskretnych środków wydobyląjak komizm postaci i sytuacji.

P. Fiserówna wyszła sobie wcielając uczucie publicznosci, a nawet niego zwykłe, nader wstrzemięzliwego przyjaciela, który zamierzał przelać jej kwiaty, po namiętnie jednak włożył je do butonierki, objawiając się, by go nie posadzano o zbytlin entuzjazm. Co do reszty wykonawców przedstawienia mal strzeżenieli. Trafna postać p. Sanitrolia stworzyła p. Dunin Ryckowska, a dobrego Siłmonceau p. Kwiatkowski. Bez zarzutu był p. Żelicki, P. Teczynski, swoję drogą bardzo zabawnym był przedwzrostkiem (Maja córceczka), a zbyt farsowu ujął również swego kłesłda p. Rembosz. Ciekli, P. Chrzanowska i Łodzińska nie wyzyskały komizmu swych ról. P. Bielska dobra w ekcie dramat, w trzecim zupełnie nie dociegała. P. Nawdar ciągle jest zbyt sztywny i musi bardzo pracować nad sobą.

P. Muszynska nie umiała swej parowierzowej roli. Epizody p. Wolejki, Zamillo i Jastrzebcówny zbyt były drobne, by o nich mówić.

O stronie dekoracyjnej nie chcę się szerzej rozpisywać. Konięcznie jest, by Teatr Polski posiadał dekoratorów, którzyby ta stronę się zajęli, choćby w ramach, pozostających do dyspozycji środków rekwiizytorni T. P. S. Nie chodź tu do wykręcania pieniędzy na nowe dekoracje, ale o pewien smak artystyczny, którego poziom obecnie pozostawia wiele do życzenia. Wład. L.

„Beben”

komedja w 4 aktach Piotra Vebera i Henryka Grosse'a.

Pierwszy występ Edmunda Gasiniego.

Po zawrotnym farsowym wirze, wplynislmy wreszcie na spokojniejsze fale komedji — rzecz można powiedzieć, nie znaczy to, by publiczność bawiła się gorzej niż na występach p. Mrozlińskiej. Bynajmniej. Tylko humor „Bebna” różni jest od poprzednich efektów błyskotliwych, jaskrawych, drzazniających, szeroko rozminianych i złośliwie uśmiechniętych, przebarwionych i tryskających razami dociwu. W porównaniu z tamtymi, bardzo dobrze! zresztą, sztukami, „Beben” jest robotą więcej solidną, staranną, dokładniejszą. Jest to komedia pogodna, przeświełająca słonecznym promieniami, których blask wyczarowuje, lryczym, doznacze, autorem przedmiot ich westchnień: niepowrotną młodość. Takim bowiem solidnym hymnem na cześć młodości i piękności życia, że strony ludzi lekka obarczono brzemieniem lat, są wszystkie ctery akty sztuki, oszkarżone miłym sentymentem, nieomal wiek polskim niż francuskim, pokrywającym pewną rubasznoscią i szorstkością wyrażań, użytych z doskonałym umiarkowaniem.

W jakiejś zapadłej prowincji,

MIGAWKI.

Czy wojna?

Spotkał mnie wczoraj mój znajomy. Był smutny jak miłość starej panny.

Panie—zaczaj!—Obecna sytuacja nie podobna mi się wcale. Najpierw te uchwały genewskie, potem odrzucenie przez rząd kowieński petycji, awantury w kowieńskim sejmie, nota Człecina, a wreszcie wypowiedzenie wojny przez rząd białoruski w Kownie. To może się wszystko dzie skończyć. Jak pan sądzi, czy będzie wojna?

— Nie wiem.
Jak to nie wie pan? Jakż się pana dziennikarz? Dziennikarze powinni wiedzieć wszystko już przodem, czemu?

Niech się pan uda do „Gazety Wileńskiej” po informacje.
— Widzi pan — mówił niezrażony ten znajomy mój — wojna to nie zabawa. Wiem, że gdyby przyszło do czego, to staniemy wszyscy jak jeden mąż w obronie tej naszej ziemi. Potrafimy walczyć do ostatniego, gdyby nam usiłowano Wilno wydrzeć przemocą, Ale widzi pan to jest rzecz poważna, bardzo poważna. Ten Rząd białoruski, wypowiadający wojnę, to pierwszy kraj... mogą, nastąpić rzeczy gorsze...
Zapewne — odparłem — przygotowani musimy być na wszystko, w takiej decydującej dla nas chwili, ale po pierwsze ten Rząd białoruski w Kownie nie wydaje się taki niebezpieczny, a po drugie...
A po drugie co?

Po drugie oficjalnie wypowiedział nie wojnę, jedynie agencja „East Express”. Innem oficjalnem wypowiedzeniu nie czytalem.
— Włec pan wątpi w prawdziwość doniesienia?
— Ależ panie! Któż wątpi! Kiedkolwiek w prawdziwość doniesień „East Expressu”?

— Włec pan sądzi?
— Nie nie sądzę. Zobaczymy.
— A jeśli się okaże, że to nie prawda?

— To wykłuczono. Co najwyżej — okaże się, że wiadomość była nieścisła, a tekst miał brzmieć „Rząd białoruski nie wypowiedział wojny gen. Żeligowskiemu”.

A czemu przypisać taką fatalną omyłkę?

— Widzi pan teraz mamy okres polowania na kaczki, więc taka rzecz może się zdarzyć najporządniejszemu dziennikarzowi. Nie sprzedajmy zresztą wypadków, może wiadomość jest prawdziwa? Zobaczymy. Wel.

Wątki o Górny Śląsk.

Nota Francji o Śląsku.

(Urzędowo). Ponieważ przedłożenie rządowi francuskiemu, angielskiemu i włoskiemu wspólnej propozycji w sprawie podziału G. Śląska okazało się niemożliwem, zgodził się rząd angielski i włoski na to, aby w przyszłym tygodniu zebrała się w Paryżu konferencja trzech rządów. W i kilku dniach opracowała sprawozdanie tak, aby Rada Najwyższa zebrała się dn. 24 b. m. i jeszcze przed sierpniem mogła podjąć decyzję. Rząd francuski przyjął te propozycje, jednakże Briand wysłał do Londynu i Rzymu notę, w której stwierdza, że zachowanie się Niemców i ich wojskowe przygotowanie na G. Śląsku stanowi poważną groźbę. Z 40.000 ludzi armii Hoelera 10.000 zostało w kraju, do którego przynależało, 10.000 rozdzielono po różnych miejscowościach. 20.000 zaś wysłano usunąć je z kraju. Jednakże rozmieszczone ich na Dolnym i Środkowym Śląsku, urlopowano na czas ograniczony albo odesłano do domów, jako studentów, którzy mają być gotowi stawić się z powrotem na pierwsze wezwanie.

Wobec tego rząd francuski uważa za niemożliwe odbycie zebrania Rady Najwyższej po kilkudniowych obradach komisji z-

czosnowców oraz powzięcie szybkiej decyzji w tak poważnej sprawie, w obliczu groźb niemieckich, które bezsprzecznie wywołują odpowiedź polską i mogą uwikłać sojuszników w nową wojnę.

Rząd francuski proponuje rządowi państw sprzymierzonych, przed rozpoczęciem jakiegokolwiek dyskusji przed zebraniem Rady Najwyższej i powzięciem decyzji, wysłanie komitetów posłków na G. Śląsk.

Rząd francuski wydał natychmiast oświadczenie w tej sprawie, nadto polecił swemu ambasadorowi w Berlinie Laurencowi zwrócić uwagę rządowi niemieckiemu na odpowiedzialność, jaką sięga na siebie rząd niemiecki przez popieranie band na G. Śląsku oraz utrzymywanie ich w pogotowiu. Kroki te, podjęte przez ambasadora francuskiego, winny być poparte przez ambasadorów angielskiego i włoskiego. Niemiec! rząd powinien ze swej strony wydać natychmiast zarządzenie mające na celu szybki transport posłków państw sprzymierzonych. Traktat wersalski w żadnym wypadku nie może być narażony na uchybienie ani ze strony polskiej, Dopiero potem będzie się mogła zebrać Rada Najwyższa. (Pat.).

Korfanty w Paryżu.

PARYŻ. (O.) Przybył tu Korfanty.

Gabinet Wirtha

BERLIN. (EE). Kanclerz Rzeszy oświadczył lordowi Abernethowi, że rozwiązanie kwestii G. Śląska jest ściśle związane z obecnym ustrojem demokratycznym Niem-

ciec. Gdyby decyzja w sprawie śląskiej miała zapasć na niekorzyść Niemców, gabinet Wirtha niezawodnie by upadł. Do steru zaś przyszedłby gabinet prawicowy.

Posiłki na G. Śląsk.

PARYŻ. (PAT.) Havas. „Temps”, omawiając odpowiedź Francji na propozycję angielską w sprawie G. Śląska, oświadcza, że rząd angielski winien zgodzić się na wysłanie posłków i dać w ten sposób przykład. Włochom, którzy go z pewnością będą naśladować.

Przyśleszoby to chwiłe, w której Rada Najwyższa będzie mogła obradować z całą swobodą i szczerścią.

„Temps” wskazuje na wpływ, jaki akt niemiecki lub przygo-

towanie do nich muszą z konieczności wywarzać na stan moralny żołnierzy, służących w zalogach górnośląskich.

Francja nie może zgodzić się na dalsze trwanie tej sytuacji. Ambasador francuski został upoważniony do złożenia tego oświadczenia w Berlinie; a w razie potrzeby Francja rozporządza innymi środkami, przy pomocy których potrafi przeprowadzić swe żądania.

Internowani Polacy.

SOSNOWIEC. (O.) Z górnośląskich obózów internowanych wypuszczono dotychczas 1700 osób, jednakowoż ilość internowanych

nie zmniejsza się znacznie, gdyż Niemcy dopuszczają się nowych aresztowań.

J. WOŁOSZYŃSKI.

O Łotwie.

II.

Samorząd.

Miasta łotewskie korzystały na wet przy zaborczych rządach z samorządu. Organizacja natomiast samorządu prowincji jest już owcem prasy racji niepodległej Łotwy. Organizacja ta tak się przedstawia: W obrębie gminy przez wybory powszechne powołana jest rada gminna, złożona z 12 do 24 radnych, zależnie od wielkości gminy. Radni objierają zarząd z 3 do 7 osób, który jest organem wykonawczym rady. Do kompetencji rady gminnej należą wszystkie sprawy gospodarcze w obrębie gminy, a więc: utrzymywanie w porządku dróg gminnych, utrzymywanie szkół początkowych (poza opłacaniem nauczycieli, który otrzymują uposażenie od rządu), pomoc lekarską, bez utrzymywania szpitali, które utrzymywane są kosztem powiatu. Budni, uchwalony przez radę gminną, zatwierdzony jest przez zarząd powiatowy.

Wyższą jednostką samorządową, zupełnie samodzielną, jest powiat. Gospodarzem powiatu jest rada powiatowa, której liczebność zależna jest od obszaru i zaludnienia powiatu. Rada wyłania zarząd i stawia na jego czele prezesa, który reprezentuje powiat. Do kompetencji powiatu należą: gospodarka społeczna w obrębie powiatu, a więc: utrzymywanie w porządku dróg powiatowych (oprócz szos, którymi zarządza wydział drogowy ministerium wojny), utrzymywanie szpitali, zarządzenie sanitarne, utrzymywanie szkół średnich (poza opłacaniem nauczycieli, który otrzymują gaże od rządu) i w ogóle cała gospodarka społeczna w powiecie, na mocy uchwał rady powiatowej i w granicach uchwalonych przez nią budżetów, w czym rada powiatowa nie jest skrupulatna. Tylko na zaciąganie pożyczek wymagane jest zgoda ministra spraw wewnętrznych. Przedstawiciel administracji państwowej w powiecie (naczelnik powiatu) w stosunku do samorządu powiatowego nie jest powołany do żadnej funkcji nadzorczej; w jego ręku jest pieczęć o bezpieczeństwie publicznem, jemu więc pod-

legają organy policji, które również, na żądanie zarządu powiatowego, egzekwują podatki i pilnują wykonywania przepisów, uchwalonych przez radę powiatową. Struktura ta różni się dodatnio od organizacji samorządu w Polsce, gdzie jakiegokolwiek samorząd powiatu jest starostą i funkcjonariusz rządowy. Łotwa, rozszerzając do jaknajdalszych granic kompetencje samorządów, dała prawo radom powiatowym uchwalania motywowanego votum nieufności naczelnikowi powiatu, co prowadzi za sobą albo zgłoszenie dymisji przez naczelnika powiatu, albo usunięcie go przez ministra spraw wewnętrznych, albo nakoniec interwencję w parlamencie (dotychczas Łotwa ma tylko konstytuante, która pełni jednocześnie funkcję parlamentu). Owoż z zatrzymania na posiedzenie naczelnika powiatu, pomimo uchwalenia przez radę powiatową votum nieufności, minister musi na żądanie parlamentu wyłamać. Przysięga trzeba, że w takim systemie tkwi myśl bardzo zdrowa, zmierzająca do hamowania samowoli administracji państwowej.

Warunki dla Niemców.

BERLIN. (Orient). Ambasador francuski przedstawił ministrowi Rosenowi nowe żądania rządu francuskiego, spowodowane zachowaniem się Niemców na terenie plebiscytowym. Rząd niemiecki ma

wydać surowe zarządzenia w sprawie bezwzględnej rozbrojenia oddziałów wojskowych oraz ułatwień przewiezienia nowej dywizji wojsk francuskich na Śląsk.

„Wolne państwo”.

BYTOM. (Orient). W obwie przed podziałem Śląska, Niemcy zaczęły prowadzić energiczną akcję w celu zrobienia ze Śląska wolnego państwa. W państwie tem,

po przyłączeniu czysto niemieckich zachodnich powiatów Śląska, Niemcy mogłyby rządzić przeważającą ilością głosów.

Przygotowanie Niemców.

SOSNOWIEC. (O.) Do Wrocławia przybyli generałowie: von der Goltz, b. prezydent policki berliński, von Jagow i znany działacz konserwatywny dr. W. Wostarp.

Przeprowadzili oni tajne narady w hotelu Sawoy z kierownikami selbstschutzu i orgeschu w sprawie przygotowań do nowej akcji wojkowej.

Pogrzeb powstańców.

BYTOM. (O.) Obydł się tu uroczysty pogrzeb grupy powstań-

ców, poległych pod Wielkim Strzelcem.

Prowokacje niemieckie.

SOSNOWIEC. 20 VII. (O.) W powiecie Raciborskim rozkazem z dnia 15 VII. 1920 r. 1000 uzbójników Niemców z powiatu Zaodrzańskiego rzekomo

dał naprawy drogi. Urządzący oni ciągle napady na Polaków, sami oświadcza, że należą do organizacji wojkowej.

Kłamstwa niemieckie.

BYTOM. (O.) Niemieckie gazety podają najzupełniej fałszywe wiadomości o rzekomych repre-

sjach władz koalicyjnych względem polskiej Komisji Likwidacyjnej i Korfantego.

Z MIASTA.

Koncert na rzecz Bratniej Pomocy.

W niedzielę, 24 lipca odbędzie się, jak już donosiliśmy, koncert w Sali Śniadeckich na rzecz Bratniej Pomocy Młodzieży Akademickiej Uniwersytetu Wileńskiego. Świetnie zapowiadający się koncert w programie swym obejmie między innemi: 1) Śpiew znanej artystki opery Warszawskiej pani Czajkowskiej, która wykona: „Arie Violetty” muz. Verdigo, „Pieśń Wschodnia” Rimskiego-Korsakowa, „I noc i tęsknota i czar” Dadowie; 2) tańce plastyczne najdolniejszych uczennicy szkoły Wysockich w Warszawie p. Jadwigi Hryniewickiej, która wykona: „Five Maria” Bacha-Guindona, „Grillen Schumann”, „Mazurek” b. du Choplina i „Gondoliera” Mendelszona oraz 3) grę p. Legrand (fortepian).

Akompanują p. Gąbrowska (uczennica Micheliowskiego) i Jury-stowna (do tańca). Początek o godzinie 8 i pół wieczorem, punktualnie. Opóźniająca się publiczność wyuszczana na salę nie będzie. Bilety nabywać można w Bratniej Pomocy Uniwersytetu.

— Osobista. Bawi w Wilnie w przeddzień do krajów nadbałtyckich p. Wojciech Baranowski, szef wydziału polityczno-prasowego Prezydium Rady Ministrów.

— Obywatelski czyn. Właściciel Zakładu Ogrodniczego przy ulicy Sadowej p. E. Weler ofiarował bezinteresownie dla miasta kilkadziesiąt lej elektrycznych pod warunkiem, że obsadzi je jakiegokolwiek nowy ulicy lub placu.

Magistrat m. Wilna wyraził p. Welerowi podziękowanie.

— Jednorazowe zapomogi dla urzędników. Oprócz podniesienia pensji urzędników w związku z zwiększeniem mnożnika, urzędnicy Litwy Środkowej otrzymają zapomogi jednorazowe w wysokości od 7000 do 12000 mk. i dodatkami na rodzinę w wysokości od 2000 do 5000 mk. (b.a.e.).

— W sprawie przywozu drzewa. Na skutek próby ziemian powiatu Wilejskiego Magistrat m. Wilna 27 ubiegłego czerwca zwracał się do Ministerstwa Przemysłu i Handlu Rzeczypospolitej Polskiej z prośbą o zniesienie zarządzenia, wymagającego otrzymania zezwoleń na przewóz drzewa do Litwy Środkowej.

Szkolnictwo.

Opowiadając wszystkich obywateli Łotwy, i bezpłatna jest struktura początkowa, czteroklasowa, dwie bowiem klasy wstępne (I i 2 przygotowawcze) mogą być niebrane w rachubę, obejmują bowiem tylko naukę czytania i pisanie, czego się każdy niemal Łotysz już w domu dotąd uczył. Dzieci, które nie dostały a najłatwiej jest na Łotwie tak niki. Cztery klasy szkoły początkowej dają zakończony kurs naukowy, nawet niezbyt niski. Świadczenie z ukończenia szkoły początkowej otwiera wstęp wolny do szkół średnich, również czteroklasowych, które dają również zakończony kurs nauk i dzielą się na klasyczne, realne i techniczne. W szkołach średnich obowiązują jeden z nowych języków obcych — francuski, angielski lub niemiecki. Szkoły średnie nie są ani obowiązujące, ani bezpłatne. Szkoły średnie nie otwierają wstęp do uniwersytetu, który jest w Łotwie jeden, utworzony ze zreformowanej polskiej techniki ryskiej, gdzie obok języka łotewskiego dopuszczane są tymczasowo, jako języki wykłado-

we, niemiecki i rosyjski.

Tak się przedstawia organizacja szkolnictwa na Łotwie. Taki jest mianowicie plan tej organizacji, który się przeprowadza konsekwentnie, chociaż ostrożnie i zwolna, aby poślępną reformą dać zapieć podryż. W tym celu informował nas przedstawiciel ministerium oświaty.

Nadmienić tu wypada, że mniejszości narodowe — polska, niemiecka i rosyjska — mają prawo do narodowych szkół początkowych, z wykładem w języku ojczystym, nie zgłaszają przez swoje przedstawicieli przy ministrze oświaty 30 dzieci w wieku szkolnym. Przedstawiciele każdej mniejszości narodowej, proponując przez odmienne organizacje narodowe, są na służbie rządowej i mają miejsce o szkołach narodowych, także przedstawicielstwo polskie, które w Łotwie jest, jest obecnie obsadzone zupełnie nieudatnie, co, łącznie z szovinizmem władz lokalnych w Latgali, (Inflantach) powoduje bardzo opłakany stan szkolnictwa polskiego, o czym wszelkimi okolicznościami w kościu. (C. d. n.)

